

Not 21

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 22 maj 2020 följande dom (mål nr 1215-20).

Bakgrund

1. Var och en har rätt att hos myndigheter ta del av allmänna handlingar förutsatt att uppgifterna i dem inte omfattas av sekretess. Med handling avses bl.a. en upptagning som endast med tekniska hjälpmedel kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt.

2. En handling är allmän om den förvaras hos en myndighet och är att anse som inkommen dit eller upprättad där. En upptagning anses förvarad hos en myndighet, om upptagningen är tillgänglig för myndigheten med tekniskt hjälpmedel som myndigheten själv utnyttjar för överföring i sådan form att den kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt.

3. En person skickade ett brev till Partibidragsnämnden och bifogade en dvd-skiva. Inlämnaren uppgav att skivan innehöll ett datorspel som Partibidragsnämnden bör låta sig inspireras av när den fattar beslut om partistöd. L.J. begärde att få ta del av en avskrift eller en kopia av det inlämnade datorprogrammet.

4. Partibidragsnämnden avslog begäran med följande motivering. Riksdagsförvaltningen är skyldig att träffa en överenskommelse med var och en av riksdagens nämndmyndigheter om förvaltningens kanslistöd till nämndmyndigheterna. Enligt en sådan överenskommelse med Partibidragsnämnden ska Riksdagsförvaltningen, när nämnden begär det, tillhandahålla dator och möjlighet att skriva ut dokument i riksdagens lokaler. Nämnden har däremot inte tillgång till någon egen IT-utrustning. Innehållet på dvd-skivan är därför inte tillgängligt för myndigheten genom något tekniskt hjälpmedel som myndigheten själv utnyttjar och utgör därför inte en allmän handling.

Yrkanden m.m.

5. L.J. yrkar att målet ska återförvisas till Partibidragsnämnden för ny prövning och anför att han bör ha samma möjlighet att ta del av innehållet på skivan som Partibidragsnämnden faktiskt har genom överenskommelsen med Riksdagsförvaltningen. Förvaringskriteriet ställer inget krav på egen utrustning på sätt som nämnden menar.

Skälen för avgörandet*Rättslig reglering m.m.*

6. Enligt 2 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen avses med handling bl.a. en upptagning som endast med tekniska hjälpmedel kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt.

7. Av 4 § framgår att en handling är allmän, om den förvaras hos en myndighet och enligt angivna bestämmelser är att anse som inkommen till eller upprättad hos en myndighet.

8. Enligt 6 § första stycket anses en upptagning som avses i 3 § förvarad hos en myndighet, om upptagningen är tillgänglig för myndigheten med tekniskt hjälpmedel som myndigheten själv utnyttjar för

överföring i sådan form att den kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

9. Partibidragsnämnden har bedömt att innehållet på dvd-skivan inte är tillgängligt för nämnden och således att förvaringskriteriet i 2 kap. 6 § första stycket tryckfrihetsförordningen inte är uppfyllt.

10. Förvaringskriteriet för upptagningar ska bedömas med utgångspunkt från om myndigheten faktiskt förfogar över möjligheten att överföra upptagningen till läsbar eller annan uppfattbar form. Begreppet ”tekniskt hjälpmedel som myndigheten själv utnyttjar” innefattar datorkraft samt de tekniska hjälpmedel som finns hos en servicebyrå som myndigheten anlitar eller hos en sido-, över- eller underordnad myndighet, liksom den utrustning som på annat liknande sätt står till myndighetens förfogande (prop. 1990/91:60 s. 74). Begreppet måste därmed anses innefatta även sådan utrustning som ska tillhandahållas genom en överenskommelse med en annan myndighet om tekniskt stöd.

11. Som framgår av beslutet den 27 februari 2020 har Partibidragsnämnden en överenskommelse med Riksdagsförvaltningen om kanslistöd som innebär att nämnden får tillgång till en lokal i samband med sammanträden och att Riksdagsförvaltningen ska tillhandahålla dator och möjlighet att skriva ut dokument i riksdagens lokaler när nämnden begär det.

12. Partibidragsnämnden ska följaktligen vid sin prövning av om datorprogrammet är förvarat hos nämnden beakta om programmet är tillgängligt för den med något sådant tekniskt hjälpmedel som nämnden har tillgång till genom överenskommelsen med Riksdagsförvaltningen. Det framgår inte av handlingarna om nämnden genom överenskommelsen om dator- och annat kanslistöd disponerar sådan teknisk utrustning och, om så är fallet, huruvida nämnden har tagit hänsyn till detta vid sin bedömning. Målet ska därför visas åter till Partibidragsnämnden för ny prövning.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver de överklagade besluten och visar målet åter till Partibidragsnämnden för ny prövning.

I avgörandet deltog justitieråden *Jäderblom*, *Nyman*, *Baran*, *Svahn Starrsjö* och *Rosén Andersson*. Föredragande var justitiesekreteraren *Ia Hamlin*.

Partibidragsnämnden (2020-02-19, Wennberg):

Sedan Kammarrätten i Stockholm avslagit en begäran om att utlämna innehållet i en QR-kod med motiveringen att innehållet inte utgjorde en allmän handling, eftersom det inte kunde göras tillgängligt för kammarrätten genom något tekniskt hjälpmedel som myndigheten själv utnyttjar, överklagades beslutet till Högsta förvaltningsdomstolen. Högsta förvaltningsdomstolen avslog överklagandet (se HFD 598/18).

Innehållet i den ingivna dvd-skivan är inte tillgängligt för Partibidragdsnämnden genom något tekniskt hjälpmedel som myndigheten själv utnyttjar för överföring i sådan form att innehållet kan läsas, avlyssnas eller uppfattas på annat sätt. Innehållet är därför inte en allmän handling i den mening som avses i tryckfrihetsförordningen, Partibidragdsnämnden avslår därför L.J:s begäran om att få en avskrift eller en kopia av datorprogrammet.

– Partibidragdsnämnden avslår L.J:s begäran om att få ta del av en avskrift eller kopia av ett datorprogram som inkommit till nämnden.

Partibidragdsnämnden (2020-02-27, Wennberg):

L.J. begär i sin skrivelse om omprövning att nämnden ska ge en utförligare motivering till sitt ställningstagande i beslutet från den 19 februari.

Enligt 38 § förvaltningslagen (FL) ska en myndighet ändra ett beslut som den har meddelat som första instans om den anser att beslutet är uppenbart felaktigt i något väsentligt hänseende på grund av att det har tillkommit nya omständigheter eller av någon annan anledning, och beslutet kan ändras snabbt och enkelt och utan att det blir till nackdel för någon enskild part.

Partibidragdsnämnden är en självständig myndighet under riksdagen, se 1 § lagen (2013:353) med instruktion för Partibidragdsnämnden. Nämnden beslutar om stöd enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier och lagen (2010:473) om statligt stöd till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer.

Enligt 7 a § lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen ska Riksdagsförvaltningen träffa en överenskommelse med var och en av riksdagens nämndmyndigheter om förvaltningens kanslistöd till nämndmyndigheten. Enligt en sådan överenskommelse med Partibidragdsnämnden ska Riksdagsförvaltningen, när nämnden begär det, tillhandahålla dator och möjlighet att skriva ut dokument i riksdagens lokaler (Dnr 1782-2014/15).

L.J. har i sin ursprungliga skrivelse begärt att få ta del av en avskrift eller kopia av ett inlämnat datorprogram.

Enligt 2 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen, TF, avses med en handling en framställning i skrift eller bild samt en upptagning som endast med tekniska hjälpmedel kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt.

Av 2 kap. 4 § TF framgår att en handling är allmän om den förvaras hos en myndighet och enligt 9 eller 10 § är att anse som inkommen till eller upprättad hos en myndighet.

Enligt 2 kap. 6 § TF är en upptagning som avses i 3 § förvarad hos en myndighet, om upptagningen är tillgänglig för myndigheten med tekniskt hjälpmedel som myndigheten själv utnyttjar för överföring i sådan form att den kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt.

Partibidragdsnämnden erhåller visst kanslistöd från Riksdagsförvaltningen och får tillgång till lokal i samband med sammanträden. Nämnden har däremot inte tillgång till egen IT-utrustning eller lokal. Innehållet i den ingivna dvd-skivan är därför inte tillgängligt för Partibidragdsnämnden genom något tekniskt hjälpmedel som myndigheten själv utnyttjar för överföring i sådan form att innehållet kan läsas, avlyssnas eller uppfattas på ett annat sätt (2 kap. 6 § TF). Innehållet i dvd-skivan är därför inte en allmän handling i den mening som avses i 2 kap. 4 § TF.

Det som L.J. anför i sin skrivelse innebär inte att nämndens beslut från den 19 februari kan anses uppenbart felaktigt i något väsentligt hänseende på grund av att det har tillkommit nya omständigheter. Det finns inte heller någon annan anledning att ändra beslutet. Beslutet från den 19 februari 2020 ska därför inte ändras. – Partibidragsnämnden ändrar inte beslutet som fattades den 19 februari 2020.